

REKISTERÖITYJEN YHTEISÖJEN TAI SÄÄTIÖIDEN PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAT LUPAHAKEMUKSET

1 Rekisteröity yhteisö tai säätiö opetuksen järjestäjänä

Perustuslain 16 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Oppivelvollisuudesta säädetään lailla.

Perustuslain 123 §:n 2 momentin mukaan valtion ja kunnan järjestämän muun kuin yliopisto-opetuksen perusteista samoin kuin oikeudesta järjestää vastaavaa opetusta yksityisissä oppilaitoksissa säädetään lailla.

Perusopetuslain (628/1998) 7 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen järjestämiseen. Lupa voi koskea perusopetusta ja sen yhteydessä annettavaa esiopetusta, lisäopetusta ja maahanmuuttajille tarkoitettua perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Opetuksen järjestämislupa voidaan myöntää, jos lupaa hakeva opetuksen järjestäjä on tehnyt kunnan kanssa sopimuksen opetuksen järjestämisestä. Tällöin järjestämisluvnan myöntämisen edellytyksenä on, että opetuksen järjestäminen perustuu erityiseen koulutus- tai sivistystarpeeseen. Erityinen koulutus- ja sivistystarve katsotaan olevan silloin, kun kunnassa on oppivelvollisia, joiden opetuksen järjestäminen ei ole tarkoituksenmukaista muulla tavalla. Koulutuksen tarpeellisuutta arvioidaan esimerkiksi suhteessa asianomaisen paikkakunnan tai alueen koulutuskysyntään ja tarjontaan (HE 86/1997 vp ja KHO 29.12.2006 T 3673). Perusopetuslakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 86/1997 vp) on todettu, että vaatimuksella sopia opetuksen järjestämisestä kunnan kanssa korostetaan kunnan kokonaisvastuuta asukkaidensa perusopetuksen järjestämisessä.

Lupa voidaan myöntää myös ilman kunnan suostumusta, mutta tällöin luvan myöntämisen edellytyksenä on alueellinen tai valtakunnallinen koulutus- tai sivistystarve. Näissä tilanteissa luvan myöntäminen perustuu siihen, että kunnat eivät järjestä koulutusta, joka palvelisi myös muita kuin asianomaisen kunnan koulutustarpeita. Tällöinkin lupa voidaan myöntää vain erityisopetuksen, vieraskielisen opetuksen tai erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämiseen.

Perusopetuslain mukaan luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Ammatillisten edellytysten arvioinnissa huomiota kiinnitetään muun muassa opetushenkilöstön määrään ja opettajien pätevyysiin sekä opetussuunnitelmiin. Taloudellisten edellytysten arvioinnissa huomiota kiinnitetään hakijan taloudelliseen asemaan, opetustiloihin ja välineistöön sekä kykyyn huolehtia koulutuksen rahoituksesta pidemmällä aikavälillä.

Yksityisen yhteisön ja säätiön järjestämän opetuksen tulee olla tavoitteiltaan perusopetuslain mukaista. Opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta päättää valtioneuvosto perusopetuslain 14 §:n 1 momentin nojalla. Valtioneuvoston perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta antaman asetuksen (422/2012, tuntijakoasetus) 2 luvussa säädetään opetuksen yleisistä tavoitteista. Asetusta sovelletaan toistaiseksi, ennen uusien opetussuunnitelman perusteiden voimaantuloa. Asetuksen 3 §:n 6 momentissa on säädetty, että erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa oppilaille annetaan myös opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Myös näiltä osin opetuksen sisällön tulee perustua opetushallituksen perusopetuslain 14 §:n 2 momentin nojalla antamiin opetussuunnitelman perusteisiin.

Perusopetuslain 14 §:n mukaan Opetushallitus päättää esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista. Opetussuunnitelman perusteet tulee laatia noudattaen mitä perusopetuslaissa ja sen nojalla on säädetty ja määrätty.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista on tehty päätös 22.12.2014 (104/11/2014). Uuden valtakunnallisen normin mukaiset opetussuunnitelmat otettiin käyttöön vuosiluokkien 1—6 osalta 1.8.2016. Seitsemännen vuosiluokan osalta opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2017, kahdeksannen vuosiluokan osalta opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2018 sekä yhdeksännen vuosiluokan osalta 1.8.2019. Uusien opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma voitiin ottaa käyttöön kaikilla vuosiluokilla 1.8.2016 lukuun ottamatta päättöarviointia ja todistuksia koskevia määräyksiä sekä perusopetuksen valinnaisuutta koskevia määräyksiä. Näiltä osin käyttöönotto tapahtuu vuosiluokittain porrastettuna siten kuin edellä on todettu.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 11. määrätään erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä. Näitä määräyksiä sovelletaan sellaiseen yksityisen opetuksen järjestäjän antamaan perusopetukseen, jolle valtioneuvosto on opetuksen järjestämisluvassa määrännyt erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan erityisen koulutustehtävän.

Lisäksi perusopetuslain 14 §:n perusteella Opetushallitus on päättänyt aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista 12.6.2017 (OPH-1280-2017) ja valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteista 13.11.2015 (57/011/2015). Opetushallitus on käynnistänyt aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen. Niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.1.2018.

Perusopetusasetuksen 20 §:n mukaan opetuksen järjestämislupaa on haettava viimeistään vuotta ennen opetuksen suunniteltua aloittamista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi tarvittaessa ottaa käsiteltäväksi myös mainittua ajankohtaa myöhemmin tehdyn hakemuksen. Opetuksen järjestämisluvassa määrätään kunnat, joissa opetusta järjestetään, opetuskieli, erityinen koulutustehtävä, koulutuksen järjestämismuoto sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot.

Valtioneuvosto voi perusopetuslain 7 §:n 4 momentin nojalla peruuttaa opetuksen järjestämistä koskevan luvan, jos koulutus ei täytä perusopetuslain 7 §:n 1 tai 2 momentissa luvan myöntämiseksi säädettyjä edellytyksiä tai jos opetus järjestetään muuten vastoin perusopetuslakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Laissa säädettyjen luvan myöntämisen edellytysten täytyessä luvan myöntäminen on lupa-asian ratkaisevan viranomaisen harkinnassa. Luvan hakijalla ei ole lakiin perustuvaa oikeutta luvan saamiseen. Lupaharkinnassa voidaan päätyä tarkoituksenmukaisuusperusteisiin kielteiseen ratkaisuun, vaikka edellä todetut oikeudelliset myöntämisedellytykset täytyisivätkin. Perusopetuksen osalta valtioneuvosto on hallituksen esityksessä koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997) todennut, että tarkoituksena on säilyttää kunnan koululaitos perusopetuksen runkona eikä tarkoituksena ole tavoitella valtion tai yksityisten perusopetusta antavien koulujen lukumäärän lisäämistä.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan esi- ja perusopetuksessa on keskityttävä perustaitojen ja -valmiuksien parantamiseen. Jokaisella peruskoulun päättävällä nuorella on oltava riittävät perustiedot ja -taidot toisen asteen opintoihin. Oppilailla ja opettajilla on oltava työrauha keskittyä oppimiseen ja opettamiseen. Tämän toteuttamiseksi mm. hallitus kasvattaa perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 2—3 vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa. Lisäyksellä tavoitellaan lisätunteja erityisesti alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Lisäykset jätetään toteutettavaksi paikallisin päätöksin. Myös oppimisen tukea koskeva lainsäädäntö uudistetaan siten, että tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Lisäksi varmistetaan, että yksityisten opetuksen järjestäjien järjestämisluvat mahdollistavat jatkossakin toiminnan pitkäjänteisen toteuttamisen.

Tilastovuoden 2022 20.9. tilanteen mukaan noin 2,75 prosenttia oppivelvollisista perusopetuksen oppilaista saa opetusta yksityisessä peruskoulussa (15 498 oppilasta). Valtioneuvoston myöntämä perusopetuksen järjestämislupa on 66 yksityisellä opetuksen järjestäjällä. Näiden ylläpitämistä kouluista 23 on steinerkoulu, 11 kristillistä koulu, yksi juutalainen koulu, neljä kielikoulu, yksi montessorikoulu, yksi freinetkoulu ja yksi Reggio Emilia -pedagoginen koulu sekä viisi ulkomaankoulu. Lisäksi perusopetusta ja lisäopetusta järjestetään aikuisille eräissä yksityisissä aikuislukioissa ja 30 kansanopistossa.

2 Valtioneuvoston yleisistunnon toimivalta

Valtioneuvoston ohjesäännön 4 §:n 7 kohdassa tarkoitettua yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävää lupa-asiat käsitellään ja ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa.

Perusopetuslain (628/1998) 7 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan perusopetuslaissa tarkoitettua opetuksen järjestämiseen.

3 Hakemus, lausunnot ja päätösesitys

3.2. Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry

3.3.1 Hakemus

Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry hakee toistaiseksi voimassa olevaa opetuksen järjestämislupaa erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään, steinerpedagogiikkaan perustuvan perusopetuksen järjestämiseen vuosiluokille 1—9 enintään 150 oppilaalle Kouvolan kaupungissa. Koulun opetuskieli tulisi olemaan suomi.

Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry:lle on 19.6.2019 myönnetty lupa suomenkielisen perusopetuksen vuosiluokkien 1—9 opetuksen järjestämiseen Kouvolassa ajalle 1.8.2019—31.7.2024 enintään 100 oppilaalle. Lupa myönnettiin ehdolla, että hakija laatii ja ottaa käyttöön Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita koskevan määräyksen 22.12.2014 (Dnro 104/011/2014) mukaisen perusopetuksen opetussuunnitelman viimeistään 1.8.2019 mennessä.

Hakijana on rekisteröity yhdistys, Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry, jonka kotikunta on Kouvola. Yhdistys on merkitty yhdistysrekisteriin 25.11.2002. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää tietoa steinerpedagogiikasta sekä tukea lapsen ja nuoren kehitystä ja kasvua steinerpedagogiikan mukaisesti. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys ylläpitää steinerpedagogiikkaa noudattavaa koulua. Lisäksi yhdistys pitää yhteyttä muihin steinerpedagogisiin yhdistyksiin ja viranomaisiin.

Kymenlaakson steinerkoulu aloitti toimintansa vuonna 2003 kolmen oppilaan kotiopetusryhmänä. 1.8.2009 lukien koululla on ollut määräaikainen opetuksen järjestämislupa. Koulun oppilasmäärä on kehittynyt maltillisesti. Hakemuksen mukaan lukuvuoden 2022—2023 päättyessä koulussa oli oppilaita 56. Lukukauden 2023 aloitti 53 oppilasta. Vaikka oppilasmäärä on pysynyt reilusti alle 100, mikä on voimassa olevan luvan oppilasraja, hakijan tavoitteena on 150 oppilaan koulu 10—15 vuoden aika-akselilla. Tukea oppilasmäärän kasvusuunnalle on tuonut Steinerpäiväkotin Päivänkehrän muutto koulun kanssa samaan kiinteistöön syksyllä 2021 ja yhteistyö päiväkodin esiluokan ja koulun ensimmäisten luokkien kanssa.

Koulun markkinointi joutui haasteiden eteen vuosina 2020—2022 vallitsevan maailmantilanteen vuoksi ja tuloksena oppilasmäärä laski hieman, keskimääräisen ikäluokan koon ollessa nyt kuusi oppilasta. Tapahtumien järjestäminen ja niihin osallistuminen vilkastui syyslukukaudella 2022 ja pedagogiikasta kiinnostuneiden määrä on lisääntynyt. Tämä on huomattavissa myös steinerpäiväkotien esikoululaisten määrässä, joten hakija odottaa lähivuosina yli 10 oppilaan aloittavia luokkia. Hakija tiedostaa, että Kouvolassa syntyvyys laskee, kuten valtakunnallisestikin. Muuttotappiokuntana kaupunki on supistanut kouluverkkoaan viime vuosina ja sama suuntaus on nähtävissä myös tulevina vuosina. Kaupunki investoi uusiin koulurakennuksiin, mutta pyrkimys on suuriin yksiköihin perusopetuksen osalta. Kymenlaakson steinerkoulu pystyy tarjoamaan tähän vaihtoehdon niille perheille, jotka etsivät yhteisöllistä vaihtoehtoa. Eri luokka-

asteiden oppilaspaikoista tulee säännöllisesti kyselyjä, joten siihen peilaten hakija kokee olevansa ”kyläkouluvaihtoehto”.

Hakija perustelee koulun tarvetta toteamalla, että lähimmät steinerpedagogista opetusta tarjoavat koulut ovat Lahden Rudolf Steiner-koulu (etäisyys 65 km), Porvoon Fredrika-koulu (etäisyys 85 km) ja Lappeenrannan steinerkoulu (etäisyys 94 km), joten Kymenlaakson steinerkoulu täyttää pedagogisesti arvoituna alueellisen sivistystarpeen. Hakijan koulu monipuolistaa perusopetustarjontaa Kouvolan kaupungin koulujen rinnalla ja antaa alueen perheille vaihtoehdon valita, miten he haluavat lapsensa suorittavan perusopetuksen oppimäärän. Kymenlaakson steinerkoulu on ainoa vaihtohtopedagogiikkaa tarjoava peruskoulu Kouvolassa. Hakija toteaa koulun elvyttävän yleistä sivistyksellistä ilmapiiriä.

Kymenlaakson steinerkoulun opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille elämässä tarpeellisia taitoja ja tietoja, sekä tukea heidän kasvuaan ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Tätä tavoitetta toteutetaan steinerpedagogiikan keinoin. Steinerpedagogiikassa toiminnallinen kasvatusta ja käytännöllinen toiminta ovat avainasemassa.

Opetus koulussa järjestetään luokkamuotoisena, koska opetusmenetelmä perustuu oppilaan ikäkauden huomioon ottavaan kasvatustietämiseen. Osa opetuksesta tapahtuu yhdistelmäluokissa, näin saadaan tarkoituksenmukainen ryhmäkoko steinerpedagogisen opetuksen toteuttamiseen. Lukuvuonna 2023—2024 luokkia ovat 1—2 lk (13 oppilasta), 3—4 lk (12 oppilasta), 5—6 lk (10 oppilasta), 7 lk (6 oppilasta) ja 8—9 lk (12 oppilasta).

Koulu on toiminut samoissa tiloissa vuodesta 2004 saakka. Nykyiset opetustilat on saneerattu vuonna 2018 vastaamaan koulutoiminnan nykyvaatimuksia. Kannatusyhdistys on vuokrannut tilat alun perin UPM-Kymmene Oyj Kiinteistöiltä ja tällä hetkellä kiinteistön omistajana ja vuokranantajana toimii Redeve Oy. Vuokratut tilat käsittävät kahdeksan eri tarkoitukseen muunneltavaa luokkatilaa, toimistotilan, jaetun kirjasto/terveydenhoitajan huoneen, henkilöstön sosiaalitalan, siivouskomeron sekä varastotilaa. Koululla on ensisijainen käyttöoikeus tilojen yhteydessä olevaan keittiöön, ruokasaliin sekä liikuntasaliin. Koulu voi käyttää maksutta omissa juhlissaan kiinteistön juhlasalia. Kannatusyhdistyksen on mahdollista vuokrata lisää luokkatiloja, koulun tarpeiden mukaan. Myös liikuntatiloja vuokrataan tarpeen mukaan.

Saadun selvityksen perusteella hakijalla on seitsemän opettajaa. Näistä kuudella on hakemuksen mukaan steinerkoulun luokanopettajan tutkinto. Yhdellä luokanopettajalla on lisäksi steinerpedagogiset sivuaineopinnot äidinkielessä ja kirjallisuudessa sekä englannin kielessä, yhdellä luokanopettajalla on steinerpedagogiset erityispedagogiikan opinnot, yhdellä luokanopettajalla on lisäksi filosofian maisterin tutkinto, kasvatustieteen perus- ja aineopinnot, steinerpedagogiset sivuaineopinnot venäjän kielessä sekä steinerpedagogiset sivuaineopinnot musiikissa. Lisäksi vielä yhdellä luokanopettajalla on steinerpedagogiset sivuaineopinnot äidinkielessä ja kirjallisuudessa sekä liikunnassa. Kaksi luokanopettajaa on suorittanut Opetushallituksen järjestämän 15 opintopisteen laajuisen opetushallinnon tutkinnon. Yhdellä opettajalla on musiikkipedagogin AMK- tutkinto ja sen lisäksi 60 opintopisteen laajuiset ammattikorkeakoulussa

suoritetut opettajan pedagogiset opinnot. Hakemuksen mukaan englannin ja ruotsin aineopettajaa haetaan parhaillaan.

Hakijan palveluksessa on kaksi aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaa, joilla molemmilla on tehtävän edellyttämä ammattitutkinto. Lisäksi koulu työllistää hallinto- ja tukipalveluhenkilöstöä mm. talousvastaavan ja osa-aikaisen keittiöhenkilön. Hakija on liittänyt hakemukseensa todistusjäljennökset opetushenkilöstön kelpoisuuksista.

Kymenlaakson hyvinvointialue järjestää koulun oppilaille kouluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Kymenlaakson steinerkoulu järjestää ohjattua iltapäivätoimintaa lähinnä 1—5-luokkalaisille. Lisäksi koululla järjestetään ohjattua kerhotoimintaa 1—9 luokkien oppilaille.

Oppilaille tarjotaan kerran päivässä täysipainoinen lämmin ateria. Koululla on oma keittiö, josta vastaa koulun emäntä. Kouluruoan raaka-aineet ovat laadultaan vähintään 85 prosenttisesti luomua tai biodynaamisesti viljeltyjä. Ruoka valmistetaan päivittäin perusraaka-aineista ja prosessoituja- tai puolivalmisteita käytetään hyvin satunnaisesti. 2017 annettu Syödään ja opitaan yhdessä –kouluruokasuositus toimii kouluruoan suunnittelun pohjana.

Talouden osalta hakija tuo esiin, että yhdistyksen pyrkimyksenä on pitää taloudelliset edellytykset kohtuullisina ja tavoitella hyvää taloudellista vakautta koulutoiminnan järjestämiseen. Talouden suunnittelu, mm. oppilasmäärän vaihteluihin varautuminen ja niihin suhteutettu henkilöstön tarve ovat taloussuunnittelun pohjana. Koulun toiminnan pääasiallinen rahoituslähde on kotikuntakorvauksina maksettava valtionosuus, joka kattaa yli 90 prosenttia koulun kuluista. Lisärahoitusta kannatusyhdistys saa ottamalla vastaan vapaaehtoisia tukimaksuja ja lahjoituksia, jotka ovat yleiskatteellisia ja ne käytetään kokonaisuudessaan koulutoimintaan. Vanhemmat tekevät vapaaehtoisuuteen pohjautuen varainhankinta ja talkootyötä koulun hyväksi. Tilikaudella 2022 tukimaksut, lahjoitukset ja varainhankinta olivat 7,6 prosenttia kokonaistuloista.

Hakemuksen liitteenä on kannatusyhdistyksen tilinpäätös vuodelta 2022. Se on ylijäämäinen 21 916 euroa. Vuoden 2021 tulos oli 24 777 euroa ylijäämäinen.

Koululla on valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta annetun lain (634/1998) 4 §:ssä edellytetty johtosääntö.

3.3.2. Lausunnot

Steinerkasvatuksen liitto ry on antanut 26.7.2023 seuraavan lausunnon hakijan hakemuksen johdosta:

Kouvolassa sijaitseva Kymenlaakson steinerkoulu aloitti toimintansa kotiopetusryhmänä yksityisellä rahoituksella ja se on toiminut jo 20 vuotta tarjoten perusopetusta kymmenille lapsille. Se on vuosien myötä kasvanut elinvoimaiseksi kouluksi, jolla on tarvittavat ammatilliset resurssit laadukkaan steinerpedagogisen opetuksen turvaamiseksi. Koulun toiminnasta vastaa Kymenlaakson steinerkoulun

kannatusyhdistys, joka koostuu koululaisten vanhemmista. Koulun ympärille on muodostunut laaja yhteisö. Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys on Steinerkasvatuksen liiton jäsen ja tekee aktiivisesti yhteistyötä Steinerkasvatuksen liiton ja muiden steinerkoulujen kanssa.

Perusopetuslain (POL 21.8.1998/628) seitsemännen pykälän perusteella opetuksenjärjestämislupa voidaan myöntää erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämiseen alueellisen tai valtakunnallisen koulutus- tai sivistystarpeen perusteella. Kymenlaakson steinerkoulu sai ensimmäisen määräaikaisen opetuksenjärjestämisluvan luokille 1—9 keväällä 2008. Opetuslupaa on jatkettu määräaikaisena 2—5 vuotta kerrallaan ja nykyinen perusopetuksen järjestämislupa päättyy 31.7.2024. Pedagogiikan jatkuvuuden turvaamiseksi Kymenlaakson steinerkoulu tarvitsee toistaiseksi voimassa olevan opetusluvan. Tällöin toteutuu myös vanhempien oikeus valita lapsilleen steinerpedagoginen koulutusvaihtoehto.

Kymenlaakson steinerkoulun oppilasmäärän ennuste on realistinen ja tukee toistaiseksi voimassa olevan opetuksenjärjestämisluvan myöntämistä.

Lähimpänä Kouvolaa sijaitsevat steinerkoulut toimivat Päijät-Hämeessä, Lappeenrannassa ja Porvoossa. Lasten päivittäinen kulkeminen näihin kouluihin pitkän välimatkan ja heikkojen julkisten liikenneyhteyksien vuoksi on mahdotonta.

Toteamme, että Kymenlaakson steinerkoulun osalta alueellinen koulutus- ja sivistystarve on olemassa. Toivomme siis myönteistä suhtautumista Kymenlaakson steinerkoulun hakemukseen toistaiseksi voimassa olevaa perusopetuksenjärjestämislupaa varten.

Opetushallitus on antanut 23.11.2023 seuraavan lausunnon hakijan opetussuunnitelmasta:

Lausunto Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelmasta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Opetushallitukselta lausuntoa Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry:n laatimasta Kymenlaakson steinerkoulun vuosiluokkien 1—9 opetussuunnitelmasta. Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry on hakenut opetus- ja kulttuuriministeriöltä lupaa perusopetuksen järjestämiseen Kouvolan kaupungissa vuosiluokille 1—9. Opetushallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa koulun opetussuunnitelmasta.

Tuntijako

Koulun opetussuunnitelmassa on kaksi toisistaan osin poikkeavaa tuntijakotaulukkoa. Lukija ei voi tietää, kumpi näistä pitää paikkansa.

Luvut 1—12

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 (jäljempänä POPS2014) todetaan, että paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää, johon kuuluvat perusopetuslaki ja -asetukset sekä Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Paikallisella opetussuunnitelmalla on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, jonka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Tästä näkökulmasta on hämmäntävää, kun Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelman luku 1.2 alkaa toteamuksella, että ”opetussuunnitelman keskeinen lähtökohta on oppilaiden tarpeet. Niiden huomioon ottaminen kirjataan tässä opetussuunnitelmassa käyttäen pääosin opetussuunnitelman perusteiden 104/011/2014 esittämää hahmottelua ja termistöä.” Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden velvoittavana noudatettavan tekstin kuvaaminen hahmotteluksi ei anna vakuuttavaa kuvaa siitä, että opetuksen järjestäjä olisi sisäistänyt opetussuunnitelman normiluonteen. Opetussuunnitelman teksti ei aina muiltakaan osin täytä normitekstin tavoitteita ja jättää valitettavan paljon tulkinnan varaa. Esim. luku 1.3: ”Ongelmattominta arvioinnin toteutuksessa on oppimistulosten arviointi etenkin silloin, kun lähtötaso ja muita vastaavia tekijöitä ei oteta huomioon.” Mitä täsmällisesti ottaen tarkoitetaan ”muilla vastaavilla tekijöillä”? Opetussuunnitelmassa toistellaan samoja asioita eri kohdissa, esimerkiksi sitä, että kyseinen opetussuunnitelma on koulukohtainen ja on laadittu suomenkielistä opetusta varten. Opetussuunnitelmasta tulisi voida selkeästi erottaa, mikä on Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaista tekstiä ja mikä paikallisesti täydennettyä ja kirjattua sisältöä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa on tarkoitus tuoda esille erityisesti ne seikat, jotka Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kussakin luvussa on kirjattu paikallisesti päätettäväksi. Nyt osuudet, jotka on otsikoitu mm. Kymenlaakson steinerkoulun painotuksiksi, ovat usein ikään kuin kommenttipuheenvuoroja perustetekstistä. Esim. luku 3.2: ”Edellisistä tavoitteista, jota kaikki ovat tietenkin tärkeitä, Kymenlaakson steinerkoulu nostaa esiin elinikäisen oppimisen. Siihen tulee luonnollisesti perusopetuksen vuosien aikana opettaa tarpeelliset tekniikat.” Tai laaja-alaista osaamista kuvaava luku 3.4 Paikalliset painotukset: ”Opetussuunnitelmien perusteissa esitetyt laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ovat sillä tavalla yleisiä ja yleispäteviä, että niissä ei Kymenlaakson steinerkoulun käsityksen mukaan voi olla paikallisia eroja. Tavoitteiden toteuttaminen käytännön työssä on erilasta eri seuduilla ja eri kouluissa. Suuri osa käytännön toteutuksesta on sellaista alati vaihtuvaa käytännön elämän tapahtumista, että siitä ei voi etukäteen suunnitelmiin kirjata muuta kuin yleisen pyrkimyksen.” Kuvaukset paikallisesti päätettävistä asioista jäävät paikoitellen ohuiksi ja epämääräisiksi. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa luvussa 3.4 ohjataan paikallista työtä mm. seuraavasti: ”Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa, mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain).” Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelmassa s. 21 todetaan seurannasta mm. näin: ”Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta huolehtiminen on keskeisesti opetuksen ja kasvatuksen käytännön kysymys. Kymenlaakson

steinerkoulun opettajakunnan viikoittaisten kokousten ohjelmaan kuuluu pysyvästi käytännön pedagogiikan opiskelu, tutkinnon ja siitä keskusteleminen. Laaja-alainen oppimisen kuuluu perinteisesti sen tavoitteisiin (vaikka aiemmin on käytetty sanaa kokonaisvaltainen). Kaikkien opettajien opetusta myös seurataan muun ohessa näissä kokouksissa pidettävien jatkuvien opetusesittelyin ja niihin liittyvien keskusteluin.” Esimerkki kertoo siitä, että Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelman kirjaustapa jättää paljon tulkinnan varaa, eikä toteuta normitekstille tyypillistä selkeää ja yksiselitteistä kuvausta siitä, mitä täsmälleen konkreettisesti tehdään tai tavoitellaan. Tekstistä saa käsityksen, että laaja-alaisen osaamisen toteutumisen seurannassa keskeistä on opettajien kesken tapahtuva keskustelu ja kehittäminen, mikä ei vastaa opetussuunnitelman perusteiden näkemystä.

Luvussa 5.6 muutosmääräyksen (OPH-532-2023) mukainen kuvaus toimintamalliksi oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi ei ole varsinainen toimintamalli, vaan väljä kuvaus toiminnasta lähinnä niissä tilanteissa, kun oppilas on poissa koulusta. Toimintamallissa voisi olla selkeämmin tuotu esille esim. eri toimijoiden vastuut prosessin edetessä. Luvussa 5.6 kuvattu opetuksen epäminen ei ole perusopetuslain, eikä uusimman muutosmääräyksen mukainen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi

Opetushallitus suosittelee tarkentamaan koulun opetussuunnitelmasta monipuolisen osaamisen näytön melko suppean määritelmän sekä kohdan, jossa todetaan, että summatiivinen ei edellytä dokumentointia. Nämä eivät vastaa oppilaan oppimisesta ja osaamisesta annettua määräystä (OPH-281-2020). Lukijalle jää epäselväksi, mitä koulun opetussuunnitelmassa tarkoitetaan opettajan itsearvioinnin perusteilla.

Opetushallitus toteaa, että käyttäytymisen paikalliselle arvioimiselle ei ole Opetushallituksen määrittämiä osaamisen tason kuvauksia.

Koulun opetussuunnitelman alaluvussa Erityisen tutkinnon suorittaminen kuvataan, kuinka koulu aikoo järjestää kotiopetukseen siirtyneen oppivelvollisen edistymisen seurannan. Teksti on ristiriidassa perusopetuslain 26 §:n kanssa. Pykälässä 26 todetaan, että oppivelvollisen asuinkunnan tulee valvoa oppivelvollisen edistymistä, jos oppivelvollinen ei osallistu perusopetuslain mukaisesti järjestettyyn perusopetukseen. Tällä tarkoitetaan kotiopetusta. Yksittäinen koulu ei voi nimetä itseään edistymisen valvojaksi. Valvonta on asuinkunnan vastuulla. Opetushallituksen verkkosivuilla olevassa kotiopetusta koskevassa ohjeistuksessa todetaan, että koska lainsäädäntö ei sisällä määräyksiä valvonnan käytännön järjestelyistä, niistä päätetään paikallisesti. Yleisenä menettelynä on, että asuinkunta nimeää tutkivan opettajan, jonka tehtävänä on selvittää ja arvioida oppivelvollisen edistymistä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Koulun opetussuunnitelmasta saa käsityksen, että tehostetun tuen päätöksestä päätetään hallintopäätöksellä. Lisäksi termejä pedagoginen arvio ja pedagoginen selvitys käytetään epäjohdonmukaisesti. Lukijalle jää vaikutelma, että tuen järjestelmän toimintaa ei ole ymmärretty POPS2014:n määrittelemällä tavalla. Koulun opetussuunnitelmassa ei ole päätetty selkeästi toimivaltuuksista.

Opiskeluhoolto

Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelmaan sisältyvä opiskeluhoollon kuvaus sekä opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma on jaettu kahteen osaan: opetussuunnitelmaan sisältyvään lukuun 8 Opiskeluhoolto ja 8.1. Opiskeluhooltosuunnitelma sekä erilliseen, hakijan kotisivuilta löytyvään ja eri sisältöiseen dokumenttiin. Opetussuunnitelman opiskeluhoolta käsittelevässä luvusta viitataan kymensteiner.net -sivuilta löytyvään opiskeluhooltosuunnitelmaan.

Kymensteiner.net -sivuilta löytyvä opiskeluhooltosuunnitelma on suora perusesitaatti opetussuunnitelman perusteista. Sivustolle kirjatut esittelytekstit (”Tämän oppilashuoltosuunnitelman on laatinut Kymenlaakson steinerkoulun koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Laadinnassa on tehty yhteistyötä koulun henkilöstön ja oppilaiden huoltajien sekä oppilaiden kanssa”) eivät voi pitää paikkaansa, koska tekstin eli sitaatin valmistelija on siis Opetushallitus. Esittelyosuudessa todetaan, että ”Suunnitelma on myös koordinoitu Kouvolan kaupungin oppilashuollon sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa”. Tämä toimintatapa ei ole enää mahdollinen sosiaali- ja terveystoimien siirryttyä hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Sitaattimuotoisesta suunnitelmasta ei myöskään pysty päättelemään, onko opiskeluhoolto Kymenlaakson steinerkoulussa järjestetty lainsäädännön ja perusteiden mukaisella tavalla oppilaiden oikeudet huomioiden. Kriisisuunnitelma ja järjestyssäännöt ovat sivustolla erillisinä asiakirjoina, mutta opiskeluhooltosuunnitelman perusteissa edellytetty kokonaisuus puuttuu. Sivusto kannattaa päivittää pikaisesti, koska esimerkiksi huoltajat saattavat etsiä tietoa asiasta nimenomaisesti tältä sivustolta. He tarvitsisivat käyttöönsä hakijan opetussuunnitelman luvussa 8 kuvatun kokonaisuuden, joka sisältää paikalliset, opetuksen järjestäjän linjaukset.

Hakijan opetussuunnitelman luvussa 8.1 Opiskeluhooltosuunnitelma aihetta on kuvattu tarkemmin. Alussa todetaan, että opiskeluhooltosuunnitelman on laatinut Kymenlaakson steinerkoulun koulukohtainen monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Teksti on ristiriidassa koulun kotisivuille kirjatun tekstin kanssa, jossa todetaan suunnitelman laatijaksi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Opiskeluhooltosuunnitelma sisältää useissa osuuksissa epätarkkuuksia kuten se, että kunta ja hyvinvointialue sekoitetaan oleellisissa kohdissa tai että ”yksilökohtainen opiskeluhooltotyö kirjattaisiin säädetysti potilaskertomukseen”. Hakijan suunnitelmasta saa kokonaisuutena viimeistelemättömän kuvan.

Palvelujen järjestämisen ja oppilaiden oikeuksien toteutuminen näkökulmista erittäin keskeinen arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta on perusesitaattia (täysin toisesta kohdasta), mutta varsinainen arvio kokonaistarpeesta puuttuu. Arvio käytettävissä olevista palveluista on määrällisesti niukka ja perusteissa edellytetty ilmoitustapa

henkilötyövuosina olisi lukijalle informatiivisempi. On ilmeistä, että opiskeluhuollon palvelujen ammattilaisilla ei ole käytännössä mahdollisuutta osallistua juurikaan yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön, joka kuitenkin kuuluu heidän lakisääteisiin tehtäviinsä. Ellei edellä mainittuja tietoja ole kirjattu täsmällisemmin, on opiskeluhuoltosuunnitelman lukuun 1.3. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen kirjattujen tavoitteiden ja seurantatietojen toteutuminen kyseenalaista.

Hakijan opiskeluhuoltosuunnitelmassa todetaan yhteisöllisestä opiskeluhuoltotyöstä vastaan opiskeluhuoltoryhmän kokoontuvan vain kaksi kertaa vuodessa. Opetushallitus huomauttaa, että ryhmälle säädettyjä lukuisia lakisääteisiä tehtäviä ei tällä frekvenssillä ole mahdollista toteuttaa. Luku 2.1. Poissaolojen ehkäiseminen, seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen on liitetty yhteisöllisen opiskeluhuollon kokonaisuuteen. Tarkoituksenmukaisinta olisi kuvata tämä kokonaisuus kuvata opetussuunnitelman luvussa 5 - keväällä 2023 annetun perusopetuksen perustemuutoksen edellyttämällä tavalla.

Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset

Luvussa 9.4 lauseet ”Oppilaan äidinkieli voi olla muu kuin suomi, jos hän kohtuudella ja tulkkauksen avulla voi opiskella suomenkielisessä ryhmässä.” ja ”Jos oppilas tarvitsee tulkkausta, hänelle järjestetään se.” tulee muuttaa. Niistä tulee ilmetä se, että jos oppilaan äidinkieli on muu kuin suomi, hänen opetustaan tuetaan – opiskelun ehdollistaminen ei voi olla lähtökohtana. Tulkkaus opiskelun tukena opetuskielen taidon tason vuoksi ole ensisijainen keino, sen sijaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetus ja muu kielellinen tuki.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Koulun opetussuunnitelman luvussa 11.1 määritellään koulun opetuksen järjestämisen periaatteet. Tekstissä on ristiriitaisuuksia, puutteita ja vaikeasti tulkittavia kohtia suhteessa POPS2014:n lukuun 11 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus ja siinä määriteltyihin paikallisesti päätettäviin asioihin. POPS2014:n luvussa 11.1 todetaan, että paikallinen opetussuunnitelma ”ei voi olla ristiriidassa perusopetuslain ja -asetusten, tavoitteita ja tuntijakoa koskevan valtioneuvoston asetuksen tai perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa”. Lukijalle jää esimerkiksi epäselväksi, mitä koulun opetussuunnitelmassa tarkoitetaan opetussuunnitelmien perusteiden ajattelutavalla ja että siihen ei voida oppilaita sitouttaa, vaikka POPS2014:ssä todetaan, että paikallinen opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Perusopetusta koskevissa lainsäädännössä ja määräyksissä ei ole vaatimusta siitä, että opettajan tulee itse valmistaa käyttämänsä opetusmateriaali. Näin kuitenkin todetaan koulun opetussuunnitelman luvussa 11.2. POPS2014:n mukaan opettaja

tarjoaa ja käyttää erilaisia oppimateriaaleja opetuksessaan ja erilaisia oppimateriaaleja harjoitellaan käyttämään osana opetusta.

Koulun opetussuunnitelman luvussa 11.2 Paikallisesti päätettävät asiat todetaan virheellisesti, että ”oppilasarviointi on sanallista paitsi 8. ja 9. luokalla”. Tämä ei vastaa määräyksen Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa (2020) lukua 6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa.

Valinnaisuus perusopetuksessa sekä taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Luvussa 12.4 Paikallisesti päätettävät asiat kuvataan taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien (6 vvt vuosiluokat 1—6 ja 5 vvt vuosiluokat 7—9) sijoittuminen suoraan kaikille yhteisen musiikin, kuvataiteen ja käsityön opetukseen ilman oppilaalle jätettävää valinnaisuutta.

Koulun tuntijaon mukaan eurytmia on valinnainen aine. Opetussuunnitelmassa on nyt kaksi osittain toisistaan poikkeavaa tuntijakoa, joista toisessa on eurytmiaan sijoitetut vuosisiikkotunnit mutta toisessa ei. Lukijalle on epäselvää, kumpi tuntijaoista pitää paikkansa. Koulun opetussuunnitelmasta puuttuu eurytmian osalta POPS2014:ssä määritellyt paikallisesti päätettävät asiat eli mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet. Nämä opetuksen järjestäjän tulee päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa. Lukijalle jää epäselväksi, mikä asema eurytmialla on oppilaan opinto-ohjelmassa eli tuleeko kaikkien opiskella eurytmiaa vai onko se oppiaine, jonka oppilas voi valita.

Paikallisesti määritellyt valinnaiset aineet on nimetty kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden nimillä. Näiden valinnaisten aineiden laajuuksien, tavoitteiden, sisältöjen kuvaukset on sisällytetty kunkin taide- ja taitoaineen yhteisen osuuden kuvauksen jälkeen. Kuvauksesta on hankalasti hahmotettavissa, miten oppilas valitsee kutakin valinnaista ainetta. Opetussuunnitelmaa lukevalle jää epäselväksi, minkä laajuisia kokonaisuuksia on valittavissa, mille luokille valinnat tehdään ja miten kukin oppimäärä arvioidaan.

Valinnaiset aineet ovat eri asia kuin taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit, joten näiden erottaminen toisistaan tulee kuvata selkeästi ilman, että on sekoittamisen vaaraa kaikille yhteisiin oppimääriin.

Mikäli kuvatut valinnaiset aineet ovat kaikille yhteisiä taide- ja taitoaineita syventäviä, voidaan oppimäärien kuvauksissa hyödyntää kaikille yhteisten oppimäärien tavoitteiden ja sisältöalueiden kuvauksia, sellaisenaan niitä ei kuitenkaan valinnaisiin aineisiin sisällytetä. Tulee siis huomioida, että valinnaiset aineet eivät jatka suoraan kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden opetusta. Valinnaiset aineet tulee kuvata aina omina oppimäärinään.

Kohdassa 14.4.10 Musiikki valinnaisena aineena luokilla 3—6 mainitaan, että valinnaisen, täydentävän, musiikin vuosisiikkotuntimäärä on yksi. Koulun tuntijaossa on kuitenkin osoitettu yhteensä 4 vvt musiikin valinnaisen aineen opintoihin vuosiluokille 3—6. Näiden musiikin valinnaisten oppimäärien kuvaukset

puuttuvat. Koulun opetussuunnitelmassa tulee kuvata, miten oppilaalla on mahdollista valita kutakin musiikille määriteltyä omaa paikallista oppimäärää, kuinka laajoja kokonaisuuksia oppimäärät ovat ja mitkä ovat kuinkin oppimäärän tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin kuvaus.

Kohdassa 15.4.14 Musiikki valinnaisena aineena luokilla 7—9 mainitaan, että valinnaisen, täydentävän, musiikin vuosiviikkotuntimäärä on yksi. Koulun tuntijaossa on kuitenkin osoitettu yhteensä 3 vvt musiikin valinnaisen aineen opintoihin vuosiluokille 7—9. Näiden musiikin valinnaisten oppimäärien kuvaukset puuttuvat. Tulee kuvata, miten oppilaalla on mahdollista valita kutakin musiikille määriteltyä omaa paikallista oppimäärää, kuinka laajoja kokonaisuuksia oppimäärät ovat ja mitkä ovat kuinkin oppimäärän tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin kuvaus.

Kohdassa 15.4.15 Kuvataide valinnaisena aineena luokilla 7—9 mainitaan, että valinnaisen, täydentävän, kuvataiteen vuosiviikkotuntimäärä on yksi. Koulun tuntijaossa on kuitenkin osoitettu 3 vvt valinnaisia tunteja kuvataiteen valinnaiseen aineeseen. Tulee kuvata, miten oppilaalla on mahdollista valita kutakin kuvataiteelle määriteltyä omaa paikallista oppimäärää, kuinka laajoja kokonaisuuksia oppimäärät ovat ja mitkä ovat kuinkin oppimäärän tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin kuvaus.

Koulun tuntijakoa ja opetussuunnitelman kirjauksia tarkastelemalla jää käsitys, että valinnaisten aineiden resurssia on käytetty kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden opintojen laajentamiseen. Kyseisestä resurssista järjestetyn opetuksen tulee kuitenkin olla oppilaalle vapaasti valittavia opintoja siten, että oppilaalla on mahdollisuus valita eri valinnaisten oppimäärien välillä.

Mikäli valinnaisia tunteja käytetään jonkin oppiaineen painotettuun opetukseen, tulee tämä kuvata opetussuunnitelmassa sekä mitä painotetaan ja miten oppilas valitsee oman painotuksensa.

Valinnaisten aineiden resurssista järjestetty opetus, myös painotus, arvioidaan POPS 2014 lukujen 6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet ja 6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa mukaan. Kymenlaakson steinerkoulun luvussa 6.13 määritellään yleiset valinnaisten aineiden arvioinnin perusteet. Oppimäärittäin määritellyt arvioinnin kuvaukset puuttuvat.

Oppiainekohtaisista osuuksista

Yleistä

Opetussuunnitelma on eri oppimäärien sisältöjen osalta pääosin hyvin laadittu. Opetushallitus toteaa Kymenlaakson steinerkoulun oppiainekohtaisista osuuksista löytyvän kuitenkin joitain puutteellisuksia, joista on lausunnot tässä luvussa.

Päättöarvioinnin kriteerit (OPH-5042-2020) ja 6. luokan lukuvuosiarviointiin liittyvät kriteerit (OPH-172-2023) eivät voi olla erillisenä liitteenä paikallisessa opetussuunnitelmassa. Ne tulee sijoittaa erikseen kunkin oppiaineen osuuteen vuosiluokittain määriteltyjen tavoitteiden yhteyteen.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 teksti olisi hyvä erottua paikallisista tarkennuksista.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääristä opetussuunnitelmaan on kuvattu vain suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärä, joka on pääosin laadittu opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. ja 9. vuosiluokan päätteeksi ovat opetussuunnitelman mukaan sen liitteenä, mutta ne tulisi sijoittaa osaksi opetussuunnitelmaa.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opetushallitus toteaa, että Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelmassa ei ole kirjauksia suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä (S2). Tämä on ristiriidassa luvun 9.4. kirjauksen kanssa:” Oppilasta, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, tuetaan suomen kielessä sekä kaikilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi.”

Vieraat kielet ja toinen kotimainen kieli, ruotsi

Vieraat kielet (vl 1—2)

Koulun opetussuunnitelmasta puuttuu Vuosiluokkien 1—2 A1-kielen opetussuunnitelman perusteiden (2019, jäljempänä VOPS2019) teksti Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.

A1-englanti (vl 1—2)

Koulun A1-englannin opetussuunnitelmasta puuttuu Vuosiluokkien 1—2 A1-kielen opetussuunnitelman perusteiden (2019, jäljempänä VOPS2019) teksti Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä luku Oppiaineen tehtävä. Väliotsikon Englannin A1-oppimäärän opetuksen liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1 ja vastaavasti vuosiluokalla 2 alapuolella olevista teksteistä ei käy ilmi, onko kyseessä koulun oma tarkennus.

A2-venäjä (vl 1—2)

Koulun A2-venäjän opetussuunnitelmassa ei ole määritelty opetuksen ja oppimisen tavoitteita vuosiluokille 1 ja 2. Väliotsikon Venäjän kielen opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1 ja vastaavasti vuosiluokalla 2 alapuolella olevista teksteistä ei käy ilmi, onko kyseessä koulun oma tarkennus.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi (vl 3—6)

Koulun opetussuunnitelmasta puuttuu VOPS2019:n teksti Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe toisen kotimaisen kielen, ruotsin osalta.

Koulun vuosiluokkien 3—6 ja 7—9 B1-ruotsin opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n teksti Oppiaineen tehtävä, POPS2014:n väliotsikon Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7—9 alla oleva teksti sekä opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet 1—3. Koulun omat keskeisiin sisältöalueisiin tekemät täsmennykset eivät erotu POPS2014:n tekstistä.

B1-ruotsi (vl 3—6)

Opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet löytyvät kahteen kertaan opetussuunnitelmassa. Lukijalle jää epäselväksi, kumpaa opetuksessa on tarkoitus noudattaa.

Opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n tekstit koskien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyviä tavoitteita sekä teksti koskien ohjausta, eriyttämistä ja tukea sellaisinaan. Koulun omat täsmennykset eivät näin ollen erotu POPS2014:n tekstistä.

B1-ruotsi (vl 7—9)

Vuosiluokan 7 opetussuunnitelmasta puuttuu opetuksen tavoite 4. Opetushallituksen näkemyksen mukaan kielten opetus ja oppilaan kielten oppiminen on mahdotonta, jos tavoite 4 ei ole osa opettajan antamaa opetusta. Jos tavoitetta 4 ei ole mainittu 3. luokan kohdalla koulun opetussuunnitelmassa, niin opettajalla ei ole velvoitetta sisällyttää niitä opetukseensa. Tällöin oppilaan oikeus saada POPS2014:n mukaista opetusta ei toteudu. Koulun onkin syytä huolella pohtia, voiko B1-ruotsin opetus ja kielen oppiminen toteutua 7. luokalla ilman, että opetuksen tavoite on osa oppilaiden saamaa opetusta ja kuinka arviointi toteutuu Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa -määräyksen (2020) mukaisesti.

Opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:ssä oleva teksti koskien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyviä tavoitteita sellaisenaan. Koulun omat täsmennykset eivät erotu POPS2014:n tekstistä.

Vieraat kielet (vl 3—6)

Opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet, jotka on määritelty POPS2014:ssä puuttuvat koulun vuosiluokkien 3—6 A1-englannin ja A2-venäjän opetussuunnitelmista. Koulun omat keskeisiin sisältöalueisiin tekemät täsmennykset eivät erotu POPS2014:n tekstistä.

A1-englanti (vl 3—6)

Koulun vuosiluokkien 3—6 A1-englannin opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n teksti Oppiaineen tehtävä sekä POPS2014:n väliotsikon Vieras kieli englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 3—6 alla olevan tekstin toinen kappale. Koulun omista opetuksen tavoitteiden täsmennyksistä puuttuu välitotsikko Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä.

Vuosiluokan 3 opetussuunnitelmasta puuttuu opetuksen tavoitteet 9 ja 10. Opetushallituksen näkemyksen mukaan kielten opetus ja oppilaan kielten oppiminen on mahdotonta, jos tavoitteet 9 ja 10 eivät ole osa opettajan antamaa opetusta. Jos tavoitteita 9 ja 10 ei ole mainittu 3. luokan kohdalla koulun opetussuunnitelmassa, niin opettajalla ei ole velvoitetta sisällyttää niitä opetukseensa. Tällöin oppilaan oikeus saada POPS2014:n mukaista opetusta ei toteudu. Koulun onkin syytä huolella pohtia, voiko A1-englannin opetus ja kielen oppiminen toteutua 3. luokalla ilman, että opetuksen tavoitteet liittyen oppilaan taitoon toimia vuorovaikutuksessa sekä ymmärtää kuulemaansa ja lukemaansa ovat osa oppilaiden saamaa opetusta ja kuinka arviointi toteutuu Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa -määräyksen (2020) mukaisesti. Vastaavasti 4. luokalta puuttuu opetuksen tavoite 9. Tässä kappaleessa aiemmin annettu lausunto koskee myös vuosiluokkaa 4.

Opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n tekstit koskien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyviä tavoitteita sekä teksti koskien ohjausta, eriyttämistä ja tukea sellaisinaan. Koulun omat täsmennykset eivät erotu POPS2014:n tekstistä.

A2-venäjä (vl 3—6)

Vuosiluokan 3 opetussuunnitelmasta puuttuu opetuksen tavoitteet 3, 4 ja 8. Opetushallituksen näkemyksen mukaan kielten opetus ja oppilaan kielten oppiminen on mahdotonta, jos tavoitteet 3, 4 ja 8 eivät ole osa opettajan antamaa opetusta. Jos tavoitteita 3, 4 ja 8 ei ole mainittu 3. luokan kohdalla koulun opetussuunnitelmassa, niin opettajalla ei ole velvoitetta sisällyttää niitä opetukseensa. Tällöin oppilaan oikeus saada POPS2014:n mukaista opetusta ei toteudu. Koulun onkin syytä huolella pohtia, voiko A2-venäjän opetus ja kielen oppiminen toteutua 3. luokalla ilman, että nämä opetuksen tavoitteet ovat osa oppilaiden saamaa opetusta ja kuinka arviointi toteutuu Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa -määräyksen (2020) mukaisesti. Vastaavasti 4. luokalta puuttuu opetuksen tavoitteet 4, 5 ja 9. Tässä kappaleessa aiemmin annettu lausunto koskee myös vuosiluokkaa 4. Välitotsikko Venäjän A2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla on kahteen kertaan.

Opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n tekstit koskien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyviä tavoitteita sekä teksti koskien ohjausta, eriyttämistä ja tukea sellaisinaan. Koulun omat täsmennykset eivät näin ollen erotu POPS2014:n tekstistä.

Vieraat kielet (7—9)

Koulun vuosiluokkien 7–9 A1-englannin ja A2-venäjän opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n teksti Oppiaineen tehtävä.

A1-englanti (vl 7—9)

Opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet, jotka on määritelty POPS2014:ssä puuttuvat koulun vuosiluokkien 7—9 A1-englannin opetussuunnitelmasta. Koulun omat keskeisiin sisältöalueisiin tekemät täsmennykset eivät erotu POPS2014:n tekstistä.

Vuosiluokan 7 opetussuunnitelmasta puuttuu opetuksen tavoitteet 5, 7 ja 8. Opetushallituksen näkemyksen mukaan kielten opetus ja oppilaan kielten oppiminen on mahdotonta, jos tavoitteet 5, 7 ja 8 eivät ole osa opettajan antamaa opetusta. Jos tavoitteita 5, 7 ja 8 ei ole mainittu 3. luokan kohdalla koulun opetussuunnitelmassa, niin opettajalla ei ole velvoitetta sisällyttää niitä opetukseensa. Tällöin oppilaan oikeus saada POPS2014:n mukaista opetusta ei toteudu. Koulun onkin syytä huolella pohtia, voiko A1-englannin opetus ja kielen oppiminen toteutua 7. luokalla ilman, että nämä opetuksen tavoitteet ovat osa oppilaiden saamaa opetusta ja kuinka arviointi toteutuu Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa -määräyksen (2020) mukaisesti.

Opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:ssä oleva teksti koskien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyviä tavoitteita sekä teksti koskien ohjausta, eriyttämistä ja tukea sellaisinaan. Koulun omat täsmennykset eivät erotu POPS2014:n teksteistä.

Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit -määräyksen (2020) oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointiin liittyvän tekstin viimeinen kappale puuttuu koulun opetussuunnitelmasta.

Opetushallitus huomauttaa, että A1-englannin päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään englannin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerejä. A1-englannille ei ole omia päättöarvioinnin kriteerejä Opetushallituksen määräyksessä (OPH-5042-2020).

A2-venäjä (vl 7—9)

Koulun vuosiluokkien 7—9 A2-venäjän opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2104:n tekstit Muu vieras kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7—9 ja Oppiaineen tehtävä. Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue 3, joka on määritelty POPS2014:ssä puuttuu koulun opetussuunnitelmasta sellaisenaan. Koulun oma keskeiseen sisältöalueeseen tekemä täsmennys ei erotu POPS2014:n tekstistä. Opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n teksti koskien ohjausta, eriyttämistä ja tukea sellaisenaan. Koulun omat täsmennykset eivät erotu POPS2014:n teksteistä. Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit -määräyksen (2020) oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointiin liittyvä teksti puuttuu kokonaan koulun opetussuunnitelmasta. Opetushallitus huomauttaa, että A2-venäjän päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerejä. A2-venäjälle ei ole omia päättöarvioinnin kriteerejä Opetushallituksen määräyksessä (OPH-5042-2020).

B2-venäjä (vl 7—9)

Koulun vuosiluokkien 7—9 B2-venäjän opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2104:n tekstit Vieras kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7—9 ja Oppiaineen tehtävä. Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue 3, joka on määritelty POPS2014:ssä puuttuu koulun opetussuunnitelmasta sellaisenaan. Koulun oma keskeiseen sisältöalueeseen tekemä täsmennys ei erotu POPS2014:n tekstistä. Vuosiluokan 7 opetussuunnitelmasta puuttuu opetuksen tavoite 5. Opetushallituksen näkemyksen mukaan kielten opetus ja oppilaan kielten oppiminen on mahdotonta, jos tavoite 5 ei ole osa opettajan antamaa opetusta. Jos tavoitetta 5 ei ole mainittu 3. luokan kohdalla koulun opetussuunnitelmassa, niin opettajalla ei ole velvoitetta sisällyttää niitä opetukseensa. Tällöin oppilaan oikeus saada POPS2014:n mukaista opetusta ei toteudu. Koulun onkin syytä huolella pohtia, voiko B2-venäjän opetus ja kielen oppiminen toteutua 7. luokalla ilman, että nämä opetuksen tavoitteet ovat osa oppilaiden saamaa opetusta ja kuinka arviointi toteutuu Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa -määräyksen (2020) mukaisesti. Opetussuunnitelmasta puuttuu POPS2014:n teksti koskien oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyviä tavoitteita sekä teksti koskien ohjausta, eriyttämistä ja tukea sellaisinaan. Koulun omat täsmennykset eivät erotu POPS2014:n teksteistä. Opetushallitus huomauttaa, että A2-venäjän päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerejä. A2-venäjälle ei ole omia päättöarvioinnin kriteerejä Opetushallituksen määräyksessä (OPH-5042-2020).

Fysiikka ja kemia

Opetussuunnitelman fysiikkaa koskevan osuuden luvusta Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7—9 on jäänyt puuttumaan päättöarvioinnista annetun muutosmääräyksen OPH-5042-2020 kyseisen luvun viimeinen kappale.

Ympäristöoppi

Opetushallitus toteaa, että opetuksessa on huolehdittava siitä, että oppilaalle ei muodostu virheellistä mielikuvaa eliökunnan rakenteesta ja evoluutiosta. Ihminen on nisäkäs, kuten lehmä, leijona, hiiri tai hevonen. Opetussuunnitelman perusteissa ei mainita ”laadullisia ominaisuuksia”. (S1 vuosiluokalla 4).

Opetushallitus huomauttaa, ettei paikallinen opetussuunnitelma saa sisältää ennakkoolettamia oppilaista, vaan sen tulee avata opetuksen tavoitteita ja niihin liittyviä keskeisiä sisältöalueita huomioiden paikalliset painotukset. (S1, vuosiluokalla 5)

Opetushallitus huomauttaa, että biologiassa evolutiivisesti eliöiden rakenteet ovat kehittyneet ja usein monimuotoistuneet. Jokaisella eliöllä on oma ainutlaatuinen paikka ja tehtävä ekosysteemissä (ekolokero) emmekä voi arvottaa eliöitä rakenteiden perusteella ”alkeellisista kasvivoivoista” ”täysin kehittyneeseen ruusuun”. (S4, vuosiluokalla 5)

Opetushallitus toteaa, että opetussuunnitelmassa tulee välttää arvottavia kirjauksia erityisesti luonnontieteellisen oppiaineen yhteydessä. (S5, vuosiluokalla 6)

Liikunta

Vuosiluokat 1—2

Koulun opetussuunnitelmasta ei ole hahmotettavissa POPS2014:n kirjaukset liikunnan oppiaineen tehtävästä.

Koulun opetussuunnitelmassa valtakunnallisten perusteiden kirjaukset ja paikalliset lisäykset on sekoitettu keskenään kokonaisuudeksi, josta perusteiden määräysosia ei ole selkeästi löydettävissä.

Paikallisesti kirjaukset (esim. liikunta) tulisi hahmoistaa esim. fonttia vaihtamalla siten, että vuoden 2014 perusteiden mukainen määräysteksti ja paikallisesti päätetyt osuudet olisivat löydettävissä ja erotettavissa toisistaan.

Paikallisen liikunnan opetussuunnitelman mukaan ”Steinerpedagogisen liikunnan opetuksen tärkeä osa on ns. Bothmer-voimistelu. Bothmer-voimistelu koostuu eri luokka-asteille suunnatuista liikesarjoista.”

Liikunnassa erilaiset liikuntatehtävien, -muotojen ja -lajien valintojen tulee palvella oppiaineen POPS2014:n tavoitteiden saavuttamista sekä olla keskeisten sisältöalueiden mukaisia. Esimerkiksi vuosiluokilla 1—2 opetuksen pääpaino on OPS-perusteiden 2014 mukaan motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Vuosiluokilla 1—2 opetuksen keskeisiä sisältöalueita ovat OPS2014-perusteiden mukaan mm. ”leikkejä ja tehtäviä, sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksua ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten

voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehon-hahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.”

Liikunnan opetuksen tulee olla opetussisältöjen osalta POPS2014:n mukaista ja monipuolista.

Vuosiluokat 3—6

Osa valtakunnallisten OPS2014-perusteiden tavoitteista on vuosiluokkakokonaisuuden 3—6 liikunnan paikallisessa vuosiluokkaistamisessa poistettu kokonaan. Tämä ongelma toistuu eli sama havainto tehtiin jo vuonna 2018.

Paikallisen opetussuunnitelman mukaan esimerkiksi vuosiluokkakokonaisuuden 3—6 vuosiluokalla **3 ei liikunnan opetuksen tavoitteena...:**

- olisi tavoitteena tasapaino- ja liikkumistaitojen käyttäminen, vahvistaminen ja soveltaminen (T3)
- olisi välineenkäsittelytaitojen käyttäminen, vahvistaminen ja soveltaminen (T4)
- olisi fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen (T5)
- olisi ohjata oppilasta työskentelemään toisten kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen (T8)
- kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja (T10).

On tärkeää, että liikunnassa pyritään fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kaikkiin tavoitteisiin jokaisella vuosiluokalla, ja Opetushallitus katsoo, että liikunnan oppimäärälle keskeisten tavoitteiden tulee olla opetuksen tavoitteena jokaisella vuosiluokalla.

Paikallinen kirjaus liikunnan vuosiluokilta 3—6: ”*Liikunnan opetus eriytyy omaksi oppiaineeksi.*”

Opetushallitus muistuttaa, että liikunta on kaikille oppilaille yhteinen oppiaine kaikilla perusopetuksen vuosiluokilla 1—9.

Vuosiluokat 7—9

Osa käytetyistä termeistä ei ole OPS2014-perusteiden mukaisia (esim. notkeus -> liikkuvuus sekä kuntotaso -> fyysinen toimintakyky, joka jakaantuu fyysisten ominaisuuksien osalta voimaan, nopeuteen, kestävyyteen ja liikkuvuuteen).

Paikallisen opetussuunnitelman mukaan esimerkiksi vuosiluokkakokonaisuuden 7—9 vuosiluokalla **7 ei liikunnan opetuksen tavoitteena...:**

- olisi tavoitteena tasapaino- ja liikkumistaitojen kehittäminen, yhdistely ja soveltaminen (T3)
- olisi kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan (T5)
- olisi kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja (T10).

ks. kohta vuosiluokat 3—6.

Uskonto

Koulun opetussuunnitelmassa uskonnon oppimäärän kuvauksesta puuttuu Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 tekstiä merkittävässä määrin. Perustetekstiä on myös paikallisesti muokattu useissa kohdin siten, että perustetekstin mukaisten otsikoiden alla olevat kuvaukset eivät vastaa perustetekstin sisältöä. Esimerkiksi vuosiluokkien 7—9 kuvauksessa otsikon ”Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7—9” alla oleva teksti on Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 muodossa: ”Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.” Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelmassa teksti muokattu muotoon: ”Sisältöjä valitaan niin, että ne hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille niin, että niistä rakentuu maailmankatsomuksellinen näkemys uskonnon monimuotoisuudesta. Oppilas oppii tuntemaan eettisen ajattelun peruskäsitteitä, kristillisen etiikan perusteita ja soveltamaan näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa.

Koulun opetussuunnitelmassa uskonnon oppiaineessa on laadittu kuvaukset vain evankelisluterilaisen uskonnon oppimäärään. Oppimäärä tulisi ilmetä paikallisesta opetussuunnitelmasta selvästi, myös otsikkotasolla, jossa tällä hetkellä käytetään vain oppiaineen nimitystä ”uskonto”.

Oppiaineen tehtävän paikallisesti muokattuun kuvaukseen liittyen Opetushallitus huomauttaa, että uskonnon opetusta ei perusopetuslain mukaan järjestetä oppilaalle sen mukaan, mihin uskontokuntaan hänen huoltajansa kuuluvat. Katsomusaineiden opetuksen järjestämisestä oppilaalle säädetään perusopetuslain (628/1998) 13 §:ssä. Opetuksen järjestäjä ei myöskään voi kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan, että sen koulussa annetaan vain evankelisluterilaisen uskonnon opetusta. Eri oppimäärien opetusta tulee järjestää perusopetuslain mukaisesti.

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää ongelmallisen kirjauksen, jonka mukaan muiden oppimäärien opetusta (paikallisessa opetussuunnitelmassa tästä on käytetty tulkinnanvaraista ilmaisua ”heidän uskontokuntansa mukaista opetusta”) järjestettäisiin yhdessä huoltajan, oppilaan kotikunnan tai uskonnollisen yhteisön kanssa. Ongelmallinen on myös tähän liittyvä kirjaus, jonka mukaan ”tällöin opetus voi tapahtua koulun tiloissa tai muualla kulloinkin erikseen sovittavalla tavalla”. Opetuksen järjestäjä vastaa opetuksen järjestämisestä voimassa olevan lainsäädännön ja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee laatia kuvaukset niihin uskonnon oppimääriin, joissa opetusta annetaan. Perusopetus on lähiopetusta (jossa voidaan tarvittaessa hyödyntää etäyhteyksiä Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa luvussa 5.4 tarkemmin määritellyllä tavalla) ja uskonnon opetuksen tulee muun opetuksen tavoin sisältyä oppilaan työpäivään eli

kouluajalle (ks. perusopetuslaki 628/1998 ja perusopetusasetus 852/1998). Uskontoa opettavan kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998). Opetuksen järjestäjä voi tehdä yhteistyötä toisen opetuksen järjestäjän kanssa, mutta huoltaja tai uskonnollinen yhteisö eivät voi vastata koulun antamasta opetussuunnitelman mukaisesta uskonnon opetuksesta.

Mikäli oppilaalle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, koulun tulee järjestää Perusopetusasetuksen (852/1998, 5 §) mukaisesti hänelle vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa. Muun opetuksen tai ohjatun toiminnan sijaan oppilas voi osallistua oman uskonnollisen yhdyskuntansa antamaan opetukseen, mutta tällöin kyseessä ei ole koulun antama uskonnon opetus eikä siitä anneta arvosanaa/merkintää todistukseen. Se, että oman uskonnollisen yhdyskunnan opetus korvaa em. muun opetuksen ja ohjatun toiminnan edellyttää lisäksi oppilaalta kyseisen uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä. Mikäli oppilas ei kuulu mihinkään Suomessa rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan, hän osallistuu elämäkatsomustiedon opetukseen, huoltajan ilmoituksella enemmistön uskonnon opetukseen tai sellaisen uskonnon oppimäärän opetukseen, joka oppilaan saaman kasvatuksen ja kulttuuritaustan perusteella vastaa hänen uskonnollista katsomustaan.

Uskonnon oppiaineen tehtävän paikallisesti muokatussa kuvauksessa todetaan: ”Myös evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen laadun ja sävyn tulee olla laajasti ekumeeninen, ei dogmaattinen; sen on korostettava ennen kaikkea kristillistä lähimmäisenrakkautta ja suvaitsevaisuutta, ei ihmisten ja kulttuurien ontologisten pohdintojen erilaisuutta.” Kirjaus on Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden näkökulmasta ongelmallinen.

Opetushallitus huomauttaa, että perusopetus on oppilaita uskonnollisesti sitouttamatonta. Paikallinen opetussuunnitelma ei tästä syystä voi sisältää esimerkiksi seuraavia kirjauksia:

- Opitaan ymmärtämään luomakunnan järjestystä ja viisautta sekä elämää Jumalan lahjana.”
- ”Sisältöjä valitaan siten, että oppilas kokee elävää, inhimillistä yhteyttä läheisten ihmisten välillä niin maallisissa yhteyksissä kuin seurakunnan yhteydessä.”
- ”Luodaan oppilaille turvallisuutta olemassaolon kokemuksesta ”Jumalan kämmenellä”.”
- ”Ohjataan oppilasta perehtymään seurakunnan toimintaan ja sen merkitykseen oppilaan elämässä.”

Vuosiluokat 3—6 ja 7—9

Vuosiluokittain kohdennetut evankelisluterilaisen oppimäärän sisältöjen kuvaukset eivät kaikilta osin kata Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden keskeisiä sisältöalueita, erityisesti sisältöalueen S2 osalta.

Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustiedon kohdalla oppiaineen tehtävä on kirjoitettu omin sanoin, eikä se kaikilta osin vastaa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä. Eri vuosiluokkakokonaisuuksien painoalueet on niin ikään kuvattu omin sanoin, ja ne ovat joiltain osin erilaiset kuin perusteissa.

Historia ja yhteiskuntaoppi

Historian kohdalla oppiaineen tehtävä on kirjattu omin sanoin. Käsitteet paikoitellen epäselviä kuten ”historian laatukokonaisuudet”. Vuosiluokkien 4—6 osalta puuttuvat POPS-kirjaukset ja jako vuosiluokkiin on tehty pääosin sisältöjen, ei tavoitteiden perusteella. Myös oppimisympäristöjä ja ohjausta kuvailevissa teksteissä POPS-tekstiä on muutettu, ei paikallisesti lisätty. Sisällöt ovat hyvin yksityiskohtaisesti määriteltyjä, joka sitoo opetuksen toteuttajaa.

Vuosiluokilla 7—9 oppiaineen tehtävä kuvailtu omin sanoin, ei vastaa täysin tavoitteita. Sisällöt kuvailtu hyvin yksityiskohtaisesti. Oppimisen painopiste tulisi olla oppiaineen tavoitteissa, ei yksittäisissä henkilöissä ja tapahtumissa. Sisältöjen yksityiskohtainen listaus ei ole oleellista oppiaineen tehtävän ja tavoitteiden näkökulmasta. Historian oppimisympäristöihin liittyvät tavoitteet puuttuvat.

Yhteiskuntaopin oppiaineen tehtävä on kirjattu omin sanoin. Yhteiskuntaopin jako vuosiluokille 4—6 on tehty sisältöjen perusteella ja integroitu muihin oppiaineisiin. Tavoitteita ei ole kohdennettu eri vuosiluokille, joka olisi oleellista arvioinnin kannalta. Ohjaus ja tuki -kohta kuvailtu omin sanoin. Molemmissa oppiaineissa 6.luokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit tulisi liittää opetussuunnitelmaan, ei liitteinä loppuun.

Vuosiluokilla 7—9 oppiaineen tehtävä kuvailtu omin sanoin. Käsitteet paikoitellen epäselviä kuten ”taloudellisesti moraaliset periaatteet”, perusteissa termi on ”taloudelliset kysymykset”. Vuosiluokkien sisällöt ovat hyvin yksityiskohtaisesti määriteltyjä ja esimerkiksi kohdassa, jossa luetellaan nuorisokulttuurin muotoja stereotyyppisesti. Hyvin yksityiskohtainen sisältöjen määrittely on tarpeetonta esimerkiksi muoto: hyvinvointivaltio ja sosiaaliturva olisi riittävä, eri tukimuotoja ei tarvitse opetussuunnitelmatekstissä luetella. Oppimisympäristöjä ja ohjausta ja tukea -kohdissa tekstiä on muutettu, ei täydennetty.

Molemmissa oppiaineissa perusteteksti on kirjoitettu omin sanoin ja sitä ei voi enää erottaa paikallisista lisäyksistä. Perustetekstiä voi täydentää ja täsmentää paikallisesti, mutta sitä ei saa muuttaa tai muokata. Molemmissa oppiaineissa sekä oppiaineen tehtävä että sisällöt eivät enää täysin vastaa perustetekstiä.

Molemmissa oppiaineissa päättöarvioinnin kriteerit ovat vanhentuneet ja nämä osuudet olisi korvattava nykyisissä perusteissa olevilla teksteillä.

Musiikki

Musiikin opintojen jako vuosiluokkiin on tehty pääosin sisältöjen, ei tavoitteiden perusteella. Oppimisen karttumisen musiikin opintojen edetessä välittyy epäjohdonmukaisena. Esimerkiksi kaikkiin vuosiluokkakokonaisuudelle 3—6 asetettuihin tavoitteisiin ei pyritä jokaisella vuosiluokalla 3, 4, 5 ja 6.

Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa tulee havainnoida oppilaan edistymistä soittamisen, laulamisen, musiikillisen liikkumisen, luovan tuottamisen sekä kuuntelun kehittämisessä.

Kuvataide

Oppimisen kumuloituvuus kuvataiteen opintojen edetessä näyttäytyy ja välittyy epäjohdonmukaisena. Esimerkiksi kaikkiin vuosiluokkakokonaisuudelle 3—6 asetettuihin tavoitteisiin ei pyritä jokaisella vuosiluokalla 3, 4, 5 ja 6, mitä voidaan pitää perusteiden mukaisesti mahdollisena, mutta epätarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa tulee havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamisen, vastaanottamisen ja tulkitsemisen taitojen kehittämisessä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida oppilaan osaamista kaikissa opetuksen tavoitealueissa jokaisella vuosiluokalla. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Vuosiluokakohtaisissa keskeisten sisältöjen kuvauksissa kuvataan muita oppiaineen sisältöjä tarkemmin steinerpedagogiikalle ominaisia painopisteitä, teemoja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja. Perusteet edellyttävät monipuolista, erilaisten välineiden, materiaalien, teknologioiden ja ilmaisun keinojen käyttöä kuvataideopetuksessa kuten oppilaiden harjaannuttamista hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti.

Muotoilu sivulla 427: ”Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan oppilaalle numeroarvio lukuvuoden päätteeksi.” Arvioinnin linjauksissa olisi syytä pitäytyä perustemääräyksessä annetuissa käsitteissä. Numeroarvion sijaan perusteissa käytetään numeroarvosana, arvosana tai numeroarviointi käsitteitä

Muotoilua olisi tarpeellista korjata sivulla 108 (taide- ja taitoaineet, 5 kaikille yhteistä oppiainetta):

”Opetuksen järjestäjän valitsemien, kaikille yhteisesti opettavien taito- ja taideaineiden (musiikki, kuvataide ja käsityö) tunnit (11 vvt) jaetaan siten kuin tuntijakotaulukossa esitetään. Valittujen oppiaineiden opetussuunnitelmissa on otettu huomioon tämä jako.”

Käsityö

Vuosiluokkien 1—2, 3—6 ja 7—9 käsityötä koskevasta paikallisen opetussuunnitelman tekstistä ei ole hahmotettavissa opetussuunnitelman perusteiden 2014 kirjaukset.

Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelmassa POPS2014 perusteiden kirjaukset ja paikalliset lisäykset on pääsääntöisesti sanoitettu omin sanoin ja perusteiden määräysosat ovat vaikeasti hahmotettavissa. Oppiaineen tehtävä on kirjattu omin sanoin samoin käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä. Oppilaan oppimisen arviointi-kappale on pääsääntöisesti perusteiden mukainen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella lisättyä omin sanoin.

Paikallisessa kirjauksessa mainitaan kattavasti vain käsityön tekstiilityön työtapoihin keskittyvät kuvaukset vuosiluokilla 1—9 käsityön opetuksen sisältöalueiden täsmennyksineen, teknisen työn työtapojen kuvaukset puuttuvat pääsääntöisesti kokonaan. Opetushallitus huomauttaa, että perusteissa käsityötä toteutetaan sekä teknisen työn että tekstiilityön työtapoilla vuosiluokalta 1 alkaen, asianmukaisissa ja turvallisissa oppimisympäristöissä, joissa käsityöoppiaineen toteuttaminen kokonaisuutena on mahdollista.

Opetushallituksen tukimateriaalissa Käsityön oppimis- ja työympäristön suunnitteluopas ohjeistetaan turvallisesta käsityön oppimisympäristön kokonaisuudesta sekä kuvataan käsityön eri työtapoihin ja työmenetelmiin liittyviä tiloja, alueita ja käsityön eri materiaaleja, joita tiloissa ja alueilla käsityössä käsitellään.

Osa valtakunnallisten POPS2014-perusteiden tavoitteista on vuosiluokkakokonaisuuksissa 3—6 ja myös 7—9 käsityön paikallisessa vuosiluokittain kohdentamisessa poistettu siten, että käsityön opetuksen toteuttaminen eri vuosiluokittain ei toteuta käsityön oppiaineen tehtävää ohjata oppilaita kokonaisen käsityöprosessin hallintaan.

Paikallisen opetussuunnitelman mukaan esimerkiksi vuosiluokkakokonaisuuden 3—6 vuosiluokalla 3 ei käsityön opetuksen tavoitteena...:

- olisi kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi (T2) jolloin oppilas ei toteuta kokonaista käsityöprosessia (ideointi, suunnittelu, valmistaminen, arviointi), ainoastaan joitakin osia siitä. Nämä tosin on mainittu sisältöalueissa S1 ja S2, jotka on kohdennettu vuosiluokalle 3. Oppilas ei myöskään havainnoisi omaa käsityöprosessiaan dokumentoinnin kautta, joka on mainittu vuosiluokalle 3. kohdennetussa sisältöalueessa S6.
- opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin (T3), jolloin oppilas ei suunnittele eikä valmista käsityötuotteita, jotka kuitenkin on mainittu vuosiluokalle 3 kohdennetuissa, paikallisesti täsmennetyissä sisältöalueissa S3 ja S4.
- ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti (T4), jolloin oppilasta ei ohjata oikean käsityön käsitteistön (kielen,

terminologian, asioiden nimeämisen) käyttöön, ja materiaalituntemus jää kovin vähäiseksi. Nämä kuitenkin on mainittu vuosiluokalle 3 kohdennetuissa, paikallisesti täsmennetyissä sisältöalueissa S2, S3 ja S4

- ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia (T7), jolloin oppilasta ei ohjata tekemään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä tai antamaan yksilö- ja ryhmäpalautteita, jotka on mainittu vuosiluokalle 3 kohdennetussa, paikallisesti muokatussa sisältöalueessa S6.

Samoin paikallisen opetussuunnitelman mukaan esimerkiksi vuosiluokkakokonaisuuden 7—9 vuosiluokalla 7 ei käsityön opetuksen tavoitteena...:

- olisi opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita (T3), jolloin oppilas ei vuosiluokalla 7 tutustu ja käytä monipuolisesti työvälineitä, materiaaleja ja työtapoja eikä kehitä käsityöhön olennaisesti liittyviä innovaatioita, jotka kuitenkin on mainittu vuosiluokalle 7 kohdennetuissa sisältöalueissa S1, S3, S5
- olisi ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan (T4), jolloin oppilas ei vuosiluokalla 7 tutustu tai käytä käsityön merkkejä ja symboleja (ompeelukoneen merkinnät, elektroniikan komponenttien merkinnät, mittamerkinnät...) osana käsityöprosessinsa toteutusta tai vahvista omaa visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan osana työskentelyä ja oman työn suunnittelua, jotka kuitenkin on mainittu vuosiluokalle 7 kohdennetuissa sisältöalueissa S1, S2, S3, S5
- ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä (T7), jolloin oppilas ei vuosiluokalla 7 osallistu vuosiluokalle kohdennetun sisältöalueen 7 mukaiseen opetuksen toteuttamiseen.

On tärkeää, että käsityössä pyritään kohden kokonaista käsityöprosessia jokaisella vuosiluokalla, ja Opetushallitus katsoo, että käsityön oppimäärälle keskeisten tavoitteiden tulisi olla opetuksen tavoitteena jokaisella vuosiluokalla eri vuosiluokkakokonaisuuksittain.

Opetushallitus myös huomauttaa, että perusteissa kuvatut käsityön sisältöalueet vuosiluokkakokonaisuudelle 3—6 ja 7—9 tulee sisällyttää sellaisenaan paikalliseen opetussuunnitelmaan. Niitä voidaan täsmentää paikallisella kuvauksella, mutta ei muokata siten, että perusteen teksti hämärtyy.

Käsityön oppimisen ja osaamisen arvioinnin kriteerit vuosiluokkien 6. lukuvuosiarvioinnin osalta puuttuvat. Kriteerit eivät ole opetussuunnitelman liitteitä.

Päättöarvioinnin kriteerit ovat vanhentuneet ja nämä osuudet olisi korvattava nykyisin perusteissa olevilla teksteillä. Päättöarvioinnin kriteerit eivät ole opetussuunnitelman liitteitä.

Oppilaanohjaus

Koulun ohjaussuunnitelmassa on seuraava sisällöllisiä epäselvyyksiä:

- suunnitelmassa todetaan seuraavaa (s. 446): "...koulun koko henkilökunnan tehtävä... Kyseisiä ongelmia käsitellään moniammatillisessa opiskeluhoitoryhmässä (MAR)". Tekstin perusteella ei voi päätellä tarkoitetaanko toimintaa, jota on säädetty oppilas ja opiskeluhoitolain kolmannessa luvussa (yksilökohtainen opiskeluhoito) ja toteutuuko opiskeluhoollollinen yhteistyö laissa tarkoitetulla tavalla.
- oppilaanohjauksesta (1.4) päättöluokalla todetaan seuraavaa: "keskeistä on oppilaan ohjaaminen tarkoituksenmukaiseen paikkaan". Tämä ei ole opetussuunnitelman perusteiden mukainen tavoite. Tavoitteena on voimaannuttaa oppilas tekemään omia ura- ja jatkokoulutus päätöksiä.

Muita huomioita

Opetushallitus toteaa, että Kymenlaakson Steiner-koulu ei ole kirjannut opetussuunnitelmaansa perusopetusta täydentävän saamen kielen, romanikielen eikä oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia.

Yhteenveto

Opetushallitus toteaa, että Kymenlaakson steinerkoulun nyt lausunnolla oleva vuosiluokkien 1—9 opetussuunnitelma ei anna edellytyksiä perusopetuksen järjestämiselle ja toteuttamiselle seuraavien Opetushallituksen laatimien opetussuunnitelman perusteasiakirjojen mukaisesti: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Vuosiluokkien 1-2 A1-kielen opetussuunnitelman perusteet (OPH-1082-2019, astunut voimaan 1.1.2020), Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa (OPH-281-2020, astunut voimaan 1.8.2020), Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit (OPH-5042-2020, astunut voimaan 1.8.2021) ja 6. luokan lukuvuosi arviointi (OPH-172-2023, astunut voimaan 1.8.2023). Koulun opetussuunnitelma sisältää runsaasti lausunnon mukaisia puutteellisuuksia ja poikkeamia perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti lähettänyt Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry:lle tiedoksi Opetushallituksen lausunnon ja antanut hakijalle mahdollisuuden antaa tarpeelliseksi katsomansa selvityksen.

Hakija on 8.1.2024 toimittanut selvityksensä ministeriöön korjatun opetussuunnitelmansa.

3.3.3 Hakemuksen arviointi ja päätösesitys

Hakijana on rekisteröity yhdistys, Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry, jonka kotipaikka on Kouvola. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää tietoa steinerpedagogiikasta sekä lapsen ja nuoren kehityksestä ja kasvusta steinerpedagogiikan mukaisesti. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys ylläpitää asianmukaisen luvan saatuaan steinerpedagogiikkaa noudattavaa koulua.

Yhdistys hakee toistaiseksi voimassa olevaa lupaa järjestää steinerpedagogiikkaan perustuvaa opetusta vuosiluokilla 1—9 enintään 150 oppilaalle.

Steinerpedagogiikkaan perustuvana koulun toiminnan voidaan katsoa perustuvan erityiseen kasvatustavalliseen järjestelmään, jolloin perusopetuslain 7 §:n 1 momentin tarkoittama sopimus koulun sijaintikunnan kanssa ei ole välttämätön.

Opetushallituksen rahoitusjärjestelmäraportin mukaan koulun oppilasmäärä syyskuussa 2023 oli 53. Syyskuussa 2022 oppilasmäärä oli 58 ja syyskuussa 2021 55. Syyskuussa 2020 oppilasmäärä oli 67. Hakijan tavoitteena on 150 oppilaan koulu 10—15 vuoden aika-akselilla. Oppilasmäärä on kuitenkin koulun olemassa olon aikana kehittynyt varsin maltillisesti ja on nyt pikemminkin laskusuunnassa.

Oppivelvollisuusikäisten määrää koskevan Tilastokeskuksen (2021) arvion mukaan oppivelvollisuusikäisten lasten määrä tulee vähenemään Kouvolaan vuoden 2022 8 561 oppilaasta 5 979 oppilaaseen vuoteen 2034 mennessä eli noin 30 prosenttia. Vastaavasti Kymenlaakson maakunnassa oppivelvollisuusikäisten määrän ennustetaan laskevan vuoden 2022 17 263 oppilaasta 11 954 oppilaaseen vuoteen 2034 mennessä eli noin 31 prosenttia. Oppivelvollisuusikäisten lasten määrän ennustetaan siis laskevan yhteensä peräti 5 309 henkilöä. Koulun oppilasmäärän kasvaminen hakijan kaavailemalla tavalla ei siten ole todennäköistä.

Oppivelvollisuusikäisten lasten määrän jyrkkä väheneminen asettaa sekä kunnalle että yksityisille opetuksen järjestäjille merkittäviä haasteita ja edellyttää sopeuttamistoimia, jotta opetus jatkossakin voitaisiin järjestää taloudellisesti kestäväällä tavalla perusopetuslain ja sen nojalla annettujen normien mukaisesti.

Kouvolan kaupunki on tehnyt päätöksiä sopeutuakseen laskeneeseen oppilasmäärään. Valtuusto on tehnyt päätöksen kunnan kouluverkon supistamisesta 13 koululla kunnan 34 koulusta. Ottaen huomioon oppivelvollisuusikäisten määrän väheneminen ja siihen liittyen kunnan tarve lakkauttaa omia koulujaan, ei pysyvän opetuksen järjestämisluvan myöntämistä tai hakijan koulun kasvattamista 150 oppilaan kouluksi voida pitää perusopetuslain 7 §:n mukaisena. Perusopetuslain 7 §:n edellyttämää koulutustarvetta koulun kasvattamiselle ei voida katsoa olevan.

Opetushallitus on 23.11.2023 antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota hakijan opetussuunnitelmassa edelleen esiintyviin puutteisiin ja toteaa, että opetussuunnitelma ei anna edellytyksiä perusopetuksen järjestämiselle ja toteuttamiselle seuraavien Opetushallituksen laatimien opetussuunnitelman perusteasiakirjojen mukaisesti: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Vuosiluokkien 1—2 A1-kielen opetussuunnitelman perusteet (OPH-1082-2019, astunut voimaan 1.1.2020), Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi

perusopetuksessa (OPH-281-2020, astunut voimaan 1.8.2020), Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit (OPH-5042-2020, astunut voimaan 1.8.2021) ja 6. luokan lukuvuosiarviointi (OPH-172-2023, astunut voimaan 1.8.2023). Koulun opetussuunnitelma sisältää runsaasti lausunnon mukaisia puutteellisuuksia ja poikkeamia perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksistä.

Hakija on hakuprosessin aikana korjannut opetussuunnitelmaansa. Opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin toteaa, että hakuprosessin aikaisille suunnitelmaan laadituille korjauksille ei voida antaa ratkaisevaa painoarvoa kokonaisharkinnassa päätettäessä opetuksen järjestämisluvasta. Opetussuunnitelma on yksi hakemuksen tärkeimmistä asiakirjoista ja hyvin laadittu opetussuunnitelma kuvastaa hyvin opetuksen järjestäjän ammatillisia edellytyksiä järjestää normien mukaista opetusta. Opetussuunnitelma ei ilmennä opetuksen järjestäjän edellytyksiä laatia normien mukaista opetussuunnitelmaa, mikäli opetussuunnitelmaa on jouduttu merkittävästi korjaamaan hakuprosessin aikana. Opetussuunnitelman puutteet huomioon ottaen hakijalla ei tältä osin voida katsoa olevan riittäviä perusopetuslain 7 §:n edellyttämiä ammatillisia edellytyksiä pysyvän opetuksen järjestämisluvan saamiseksi.

Hakijan opetushenkilöstön kelpoisuus on parantunut merkittävästi ja koululla voidaan katsoa olevan riittävä määrä kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä. Hakijan nykyiset koulutilat ovat saadun selvityksen perusteella tarkoitukseensa soveltuvat. Yhdistyksen taloudelliset edellytykset ovat saadun selvityksen perusteella kohtuulliset. Tilinpäätös on viimeisten kahden vuoden ajan ollut positiivinen.

Yhteenvedona voidaan todeta, että ottaen huomioon sekä Kouvolan kaupungin, että Kymenlaakson maakunnan oppivelvollisuusikäisten lasten määrän jyrkkä väheneminen, ei toistaiseksi voimassa olevalle opetuksenjärjestämislupalle 150 oppilaan koululle voida katsoa olevan perusopetuslain 7 §:n edellyttämää koulutustarvetta. Lisäksi ottaen huomioon opetussuunnitelmassa edelleen olevat puutteet, voitaisiin opetuksen järjestämislupa valtioneuvoston omaksuman käytännön mukaisesti myöntää vain määräajaksi. Hakijan ammatilliset edellytykset järjestää opetusta sekä koulutustarve voitaisiin tarkistaa uudelleen hakijan mahdollisesti vuonna 2026 tekemän uuden opetuksen järjestämislupahakemuksen yhteydessä.

Päätösesitys: Edellä esitetyn perusteella esitän, että Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry:lle myönnettäisiin perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitettu lupa suomenkielisen perusopetuksen vuosiluokkien 1—9 opetuksen järjestämiseen Kouvolan kaupungissa ajalle 1.8.2024—31.7.2027 enintään 100 oppilaille.

Päätökseen liittyisi eräitä muita ehtoja. Hakija veloitetaan laatimaan ja ottamaan käyttöön Opetushallituksen määräyksen 22.12.2014 (Dnro 104/011/2014) sekä siihen myöhemmin tehtyjen muutosten mukainen opetussuunnitelma viimeistään 1.8.2024 mennessä.

Lupa myönnettäisiin määräaikaisena siten, että luvan perusteella oppilaita voitaisiin ottaa opetukseen vielä vuonna 2026 ja heille luvassa tarkoitettua opetusta voitaisiin järjestää yhdeksännnen vuosiluokan oppimäärän suorittamiseen saakka.

Kun opetus perustuu erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään, lasta ei saa perusopetuslain 6 §:n 3 momentin nojalla ilman huoltajan suostumusta osoittaa yhdistyksen järjestämään opetukseen.

Esitän hakemuksen hylkäämistä siltä osin kuin se koskee luvan myöntämistä toistaiseksi voimassa olevana tai oppilasmäärän nostamista 150 oppilaaseen.

Oppivelvollisuusikäisten lasten määrän ennustetaan laskevan Kouvolassa vuoteen 2034 mennessä noin 30 prosenttia. Kymenlaakson maakunnan alueella oppivelvollisuusikäisten lasten ennustetaan myös vähenevän vuoteen 2034 vuoteen mennessä noin 31 prosenttia. Oppivelvollisuusikäisten lasten määrän jyrkkä väheneminen edellyttää sekä kunnalta että yksityisiltä opetuksen järjestäjiltä sopeutumista vähentyneeseen lapsimäärään. Perusopetuslain 7 §:n edellyttämää koulutustarvetta toistaiseksi voimassa olevan opetuksen järjestämisluvan myöntämiseksi ei voida katsoa olevan olemassa. Lisäksi hakijan opetussuunnitelmassa on edelleen puutteita. Nämä seikat huomioon ottaen lupa voidaan myöntää määräaikaisena korkeintaan 100 oppilaan koululle.

4 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Kunnat ovat perusopetuslain mukaan velvollisia järjestämään perusopetusta niiden alueella asuville oppivelvollisuusikäisille lapsille. Valtio myöntää kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaan kunnille valtionosuutta esi- ja perusopetuksen laskennallisten kustannusten mukaisesti. Kustannuksia laskettaessa otetaan huomioon muun muassa kunnassa asuvien 6—15-vuotiaiden lasten määrä. Silloin kun opetuksen järjestää joku muu kuin lapsen kotikunta, kotikunta on velvollinen suorittamaan asianomaiselle opetuksen järjestäjälle kotikuntakorvauksen lain 34—38 §:ssä säädetyllä tavalla. Opetuksen järjestämisluvan myöntäminen edelleen 1.8.2024 lukien Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry:lle ei lisää valtiolle aiheutuvia kustannuksia.